RAFAŁA JOZEFA CZERWIEKOWSKIEGO
FILOZOFII MEDYCYNY I CHYRURGII DOKTORA

WYWOD
O NARZĘDZIACH CERULICKICH

Z OKOLICZNOSCI POPISU PUBLICZNEGO
DLA OBIEYCIA MIEYSCA W TOWARZYSTWIE LEKARSKIM
PRZESŁAWNEY AKADEMIY KRAKOWSKIEY, I OTWARCIA
SZKOŁY ANATOMII, CHYRURGII, I SZTUKI
POŁOŻNICZEY.

UŁOZONY

ZA POZWOLENIEM

W. J. X. ANTONIEGO
ZOŁĘDZIOWSKIEGO
S. THEOLOGII Y OBOYGA PRAWA DOKTORA I PROFESSORA, KANONIKA KATEDRALNEGO KRAKOWSKIEGO. KOLLEGIATY WISLICKIEY SCHOLASTYKA, &c. TOWARZYSTWA THEOLOGII, MEDYCYNY, I FILOZOFII VICE-KANCLERZA, AKADEMII KRAKOWSKIEY
REKTORA.

TUDZIEŻ
M. ANDRZEIA BADURSKIEGO
FILOZOFII I MEDICYNY DOKTORA J. K. MCI KONSYLIARZA, W TOWARZYSTWIE LEKARSKIM DZIEKANA

DLA
WIADOMOSCI UCZNIOW CERULICTWA.
DO DRUKU ROKU PANSKIEGO 1779.
DNIA 16. LISTOPADA.

PODANY.

W KRAKOWIE

W DRUKARNI SEMINARIUM BISKUPIEGO AKADEMICKIE.

DO

J. W. JMCi XIĘDZA

HUGONA KOŁŁĄTAIA

KANONIKA KATEDRALNEGO KRAKOWSKIEGO, DELEGATA OD PRZESWIETNEY KOMMISSYI EDUKACYI NARODOWEY DO PRZESŁAWNEY AKADEMII KRAKOWSKIEY.

Opiſania inſtrumentow Anatomicznych Przeſławney tuteyszy Akademii uroczyście podane, Tobie, J. W. Mci Xięże **DELEGACIE**, *przypiſać winien ieſtem, ktory chwalebnie pracuiąc dla dobra*

powszechnego około wydoskonalenia nauk, szczególnieyszy tey umieiętności, czyli Anatomii szacunek, i nie pospolitą iey wiadomość, nie raz mi okazałeś. Twoią nad to powagą i zaletą Przezacnego tuteyszego Towarzystwa staie się członkiem. Przyzwoita więc, ażebyś z własnych swoich dobrodzieystw, Ty naypierwszy zbierał owoce, przyzwoita, ażebym ia zaczynaiąc używać ich, okazał przed światem, ieżeli nie samą wdzięczność, to przynaymniey niedołężność oświadczenia oneyże.

Że pominę okazane mi w cudzych Kraiach od Ciebie względy, iakiemiże wspaniałości dowód dałeś w zaleceniu mię J. O. Xięciu JMci BISKUPOWI PŁOCKIEMU, i w kierowaniu do tych czas interessow moich?

wiel-

Wielką ieſt rzeczą uwieńczać dobrodzieyſtwem zaſługi, większą ieſzcze daleko na ſamo ie proſzenie czynić, Ty, J. W. Mci Xięże DELEGACIE, łaſk świadczeniem ubiegłeś ſame nawet żądania moie.

Przydać potrzeba, że ieżli dobrodzieyſtwom z Godności świadczącego przybywa ſzacunku, iakież będą łaſki na mnie zlane od Ciebie, ktorego naywymownieyſzą pochwałą ſą własne Jego ſprawy?

Dozwoliſz przeto wyznać, JW Mci Dobrodzieiu, iż łaſki Jego, nie wymowną w ſercu moim ſprawuią troſkliwość, wielkiemi albowiem będąc, wielką w nim zapalaią wdzięczność, a tym ſamym czynią ią niepodobną do przyzwoitego okazania. Racz więc łaſkawie przyiąć przynaymniey tę ofiarę, kto-

rąć

rąć niosę; słaby w prawdzie, lecz ieden tylko wdzięczności dowod, ktory Ci teraz dać mogę,

JW. WMC. Pana Dobrodzieia,

sługa

obowiązany i nayniższy

Rafał Jozef Czerwiekowski Filozofii, Medycyny, i Chirurgii. Doktor,

PRZED-

PRZEDMOWA.

Szkołę Lekarską, ktorą Prz. Komissya nad Edukacyą i Naukami w Kraiu naszym przełożona, w potrzebne zamierzyła opatrzyć Katedry, poprzedza dzisiay Anatomia i Chirurgia; Nauki pełne ludzkości, i obfitych pożytkow, ktore licznych mieć powinny w Narodzie Uczniow, dla nieuchronnych w życiu ludzkim przypadkow, umieiętney w zaratowaniu zdrowia potrzebuiących usługi.

Dzieło tak potzebne w swych zamierzeniach, tak pożyteczne w swych skutkach, winniśmy naywyższey nad naukami Zwierzchności, a w szczegulno-

gulności nayłaſkawſzey Opiece J. O. Xcia Jmci Biſkupa Płockiego, za ktorego naytroſkliwſzym ſtaraniem naydawnieyſza u nas Szkoła powſzechnym Kraiu nieſzczęściem od publiczney opuſzczona opieki, a zayrzeniem wielu prywatnych Zgromadzeń w pierwiaſtkowey uſzkodzenia wziętości, dziś do pierwſzey pory i do dawney powraca ſławy. Ten albowiem naygorliwſzy o dobro Oyczyzny naſzey Senator biorąc Akademią tuteyſzą w ręce przeważney opieki ſwoiey, za naypierwſzy pożytecznych prac przedsięwziął zamiar, ażeby w podzwignieniu upadłych u nas Nauk, ſławę Nayiaśnieyſzego Pana Komiſsyi Edukacyiney pamiętnego u potomności Stanowiciela, obok z oſtatnim Piaſtem, i z naypierwſzym umie-

ścił Jagiełłą; znaiąc dobrze, że ocalać chwalebne Oycow naſzych uſtawy, i pozyſkować z poprzedzaiących rozumu owocow, ieſt nietylko ſławą Narodu, ale powinną przyſzłym Wiekom wdzięcznością: wprowadzać zaś dla dobra Ludzi pożyteczne wynalazki, ieſt ſzlachetną gorliwością i uniesieniem ſerca aż do Naſtępcow pożytku.

Jak wielka należy się wdzięczność takowym w ſpołeczności Duſzom, ktore niepſuiąc, usiłuią naprawić, ktore nowe wynalazki ku pożytkowi Ludzi tak umieią wprowadzać, aby niemi i ſławy dawnych, i ſpokoyności teraźnieyſzych w niczym nie naruſzały. Podobną winien Narod naſz temu Xiążęciu, Ktory wyſoką o dobrą obywatelſkie troſkliwość łączy

zawſze z ocaleniem ſławnych Oyczyzny pamiątek, nic milſzego nie maiąc nad pamięć Przodkow ſwoich, i przykładne ich dzieła. I lubo wiadomo całey Oyczyźnie, iak gorliwy ieſt o podzwignienie Akademii Krakowſkiey, z ktorey niegdyś obydwa Narody obfite zbierały pożytki, iak wiele przykłada się do tego, ażeby dzieło W. Kazimierza nioſące z ſobą ſławę Poprzedzicielow naſzych, było wzorem Szkoł całego Narodu: powinnością przecież ieſt wyznać publicznie to, co się w ſczegulności na moiey zyiſzcza Oſobię, Nayłaſkawſza J. O. Xcia Mci. względem mnie opieka nie ieſt oddzielną od wielkich Jego ſtarań o dobro Kaźimierowſkiey i Jagiellońſkiey Szkoły. Jego wolą na tym znayduię

się

się mieyſcu, Jego ſzczodrobliwym nakładem i łaſkawym mnie zaleceniem w zagranicznych doſkonaliłem się Akademiach, abym tuteyſzey na Nauczyciela Anatomii mogł być zdatnym, a tak łaſkawe wykonywaiąc zlecenia wſzelaką na to obrociłem usilność, ażebym i woli J. O. Xięcia, i powſzechnemu pożyteczney Nauki oczekiwaniu zadosyć mogł uczynić.

Nauka, ktorey na siebie przyiąłem cięzar, i ktorą niezliczone pożytki naywłaściwiey przed powſzechnością zalecaią, ieſt nieuchronnie potrzebna, nie tylko dla tych, ktorzy na Uczniow Szkoły Lekarſkiey uſpoſobić się pragną, nie tylko dla tych, ktorzy przez dzieła Cerulickie chcą się ſtać użytecznemi wſzyſtkim, ktorzy umieiętney ich

potrze

potrzebuią ręki, ma ona dalſze między Naukami związki; potrzebuie iey Fizyka i hiſtoria naturalna, dla tym doſkonalſzego poznania Machiny Ciała Ludzkiego; nie mogą się bez niey obeyść Nauki umyſłowe i obyczayne dla tym doſkonalſzego zważenia w porządku Fizycznym Człowieka, ktory ieſt oſobliwſzym dziełem Stworcy naſzego. Przezornym zatym ſtało się zrządzeniem, że ta nauka w Szkole Lekarſkiey poprzedza inne, iako ſpoſobiąca Uczniow do tychże umieiętności; a nieuchronnie potrzebna dla tych, ktorzy zobowiązku powołania ſwego poświęcaią siły i zdrowie na uſługi Lekarſkie.

Powſzechnym było wielu Zwyczaiem ſwego powołania i ſtanu ogła-

ſzać pochwały, nad inne w Towarzyſtwie Ludzkim przenośić, i za naypotrzebnieyſze ſądzić. Idąc więc drogą zwyczaiu, należałoby mi obſzernie pokażać dzielnosć i pożytki Cerulickiey ſztuki, iako ona w kilku minutach w Ciele naſzym naprawić potrafi to, co z ſwoich wypadło Karbow, zgruchotane ułożyć, i ſprawić aby się zroſły kości, Oczom w wzrok, rękom i nogom ſwoię przywrocić władzę, odiąć ſzkodliwe części, ktoreby całego ciała być mogły zarazą, i nieomylną śmierci przyczyną, a tak nie raz z grobu do życia nieſzczęſnych powracać Ludzi. Ale nie ieſt potrzebą wyſzukiwać zalety dla ſztuki, ktorey widoczne pożytki naymędrſzych y naygorliwſzych o

dobro

dobro ludzi Monarchow do tego przywiodły, iż ią z naywiękſzym koſztem utrzymywać, z naywiękſzą uśilnością ſtaraią się pomnażać, wiedząc dobrze, że na niey zależy pewny ludzkości ratunek, że iey doświadczonemi poruſzeni ſkutkami pełni beſpieczney odwagi Rycerze, rzucaią się na miecze i rany.

Dla tego i Przeświętna Komiſsia, maiąc podane żądanie tych, ktorzy w Akademii ſą nad Lekarſką przełożeni Szkołą; od Anatomii i Chirurgii dzieło ſwoie rozpocząć raczyła, dla okazania całego narodu powſzechności, iak troſkliwą ieſt o zdrowie Obywatelów, loſowi dotąd, a częściey ieſzcze Zdradliwym Czarletanom poruczone; Jey dziſiay wykonywaiąc naywyżſze roz-

kazy, gdy mi do Zgromadzenia przezacney Szkoły Lekarſkiey łączyć się przychodzi, przy naypowinnieyſzym uſzanowaniu Twoim, W. M. X. Rektorze, i was, Uczeni Mężowie, podług powſzechnych Akademij przepiſow, niosę proſte Narzędzi Cerulickich opiſanie, przyſzłym Uczniom moim tak potrzebne, iako uczącym się czytać znaiomość liter. Pragnę albowiem ażeby pod teraznieyſzą Zimy porę Chirurgij Kandydaci przypatrzywſzy się Ułożeniu Ciała Ludzkiego, do czego bez znaiomości Narzędzi Cyrulickich przyſtąpićby nie można, poczęli przywykać do robot Cerulickich na Ciałach zmarłych, aby w potrzebię zręcznie i umieiętnie wykonać ie mogli na Żyiących.

Narzędzia, ktorych *Chirurgia*, czyli Sztuka Cyrulictwa używać zwykła do swoich robot, na trzy. gatunki podzielamy. W Pierwszym podziale kładą się te, ktore powszechnie do wszystkich ran opatrywania i leczenia używane bywaią i te Cyrulik zawsze z sobą mieć powinien. W Drugim Podziale te, ktorych w rożnych i szczegulnieyszych działaniach Cyrulickich używać przychodzi. W trzecim na ostatek podziale wyliczaią się te Narzędzia, ktore do otwierania Trupow, i onychże rozczłonkowania służą.

PIERWSZY PODZIAŁ.

Narzędzia powszechne ktore Cyrulik z sobą zawsze mieć powinien.

Dwoiakie są Narzędzia, ktore Cyrulik zawsze mieć powinien, iedne ktorych powierzch rany, Drugie zaś ktorych wewnątrz rany używa. Pierwsze są Brzytew i Szpadel Myrtowy.

1. Brzytew *Culter tonsorius* iest Jnstrument dość znaiomy. Tego używamy do obgolania zaroślin znayduiących się na brzegach ran.

2. Szpadel Myrtowy (a) *Spathula myrtiformis* Jest to cienki i długi pręcik na iednym końcu małą srubkę maiący, dla łatwieyszego zatargnienia i wyciągnienia fleytuszkow. Z drugiego końca rozpłaſzczony, i iaką List Mirtowy iest ukształtowany. Użytek onego iest taki, iż onym oczyszczaią się brzegi ran i ocieraią się bądź to od plastrow przylepłych, bądź od ropy przyſchłey.

Narzędzia zaś ktoremi wewnątrz rany opatruiemy, są te.

1. Pręcik poiendynczy *Stylus*

2. Pręcik podwoyny, czyli ſkładany *Stylus duplex* Bywaią te Narzędzia zrobione pospolicie ze srebra lub z giętkiego żelaza. Temi Narzędziami zwykliśmy poszukiwać ran głębokości i tych

(a) Nazywa się Szpadel Myrtowy dla tego, iż ma nieiakie podobieńſtwo do Liſtu Myrtowego Ziela.

i tychże rozległości. Temiz doświadczamy i macamy, ieżeli by się co nie naydowało w ranie. W przypadku zaś zbyt głębokiey rany, gdy poiedynczym pręcikiem zmierzyć oney z gruntu nie możemy, w ten czás podwoyny pręcik składaiąc łatwiey głębokości rany doświadczać zwykliśmy.

3. Rynienka tępa *Sulcus obtuſus*

4. Rynienka oſtra *Sulcus acutus*

Te dwa Narzędzia używaią się w ten czas gdy dla ſzczupłey. otwartości rany, musiemy nożem ią rozprzetrzaniać; wprowadziwszy więc Rynieykę w ranę i noż w iey wydrążeniu mocno trzymaiąc beſpiecznie wproſt teyże rynienki rane rozrzynamy. W przypadku zaś takim, gdzie albo wynioſły brzeg rany, albo wypukłość iaką nadprzyrodzoną rozdwoiać musiemy, w ten czas Rynienki oſtrey uzywać przymuſzeni bywamy, ktorey oſtrością ſpiczaſtą na wylot wypukłość rany przekłuwszy bespieczniey po niey Noż prowadząc onęż rozdwaiamy.

5. Nożyczki proſte *Forfex rectus*

6. Nozyczki krzywe *Forfex curvus*

7. Nozyczki wypukłe *Forfex Convexus* Te Narzędzia są wszyftkim dość znaiome, i nie potrzebuią żadnego wykładu. Użytek ich iest takowy: Proftych Nożyczek używamy nayczęściey do plaftrow wyrzynania i innych robot łatwieyszych. Krzywych do fkory i ran powierzchownych przecinania. Wypukłych zaś zwykliśmy używać do ścinania brzegow ran twardnieiących i nadrosłych, tudzież do zftrzygania kroft, brodawek, i innych wyroślin na ciele upartych w leczeniu albo zarazliwych.

8. Szczypciążki *Volsella* robią się ze stali fprężyftey, lub ze frebra pospolicie. Tym Narzędziem wyciągaią się fubtelne Cząfteczki z ran, iako też i fleytufzkow fubtelne nitki w nich pozoftałe. Służą także do wkładania fleytufzkow w nayścisleyfze i naygłębsze mieysca lub inney iakiey materyi do opatrywania ran fłużącey.

9. Kurciążki *Forceps vulgaris*

zro-

zrobione bywaią pospolicie ze stali lub ze srebra. Uzywaią się naprzod do odeymowania Plastrow i fleytuszkow. Powtore do wyciągania kości, lub inney iakiey Materyi w ranie głęboko znayduiącey się.

10. Szpadel *Spathula* Ten z rożney materyi rożnego kształtu i wielkości może być zrobiony. Używany bywa do smarowania Plastrow.

11. Nòz prosty do ran *Culter rectus*, ktorego pospolicie używamy w ten Czas gdy rana głęboka w gruncie samym potrzebuie otwarcia, i ktorą ze srzodka ku wierzchowi otwierać, potrzeba wyciąga.

12. Noz do ran wypukły *Culter Convexus* dla wypukłości swego ostrza używany bywa do otwierania zebrałych iuż nabrzmiałości i wielkich wrzodow, zwłaszcza tam, gdzie bez niebezpieczeństwa można zwierzchu wewnątrz wrzod otwierać.

13. Lancet, czyli Oboostrzyk Wielki *Lanceola Major* Ten służy do

otwierania wrzodow dla wypuszczania z nich ropy, z właſzcza w ten czas gdzie nie wielką obszerność rany robić chcemy, albo nie możemy dla iakich przeszkod.

14. Lancetow czyli Oboostrzykow 6. małych *Lanceolæ* 6. *parvæ* Z tych niektore zachowuią się tylko do krwie puszczania, niektore zaś do pomnieyszych wrzodow otwierania używane być powinny.

15. Sznepry 2. *Phlebothomi* 2. Także do krwie puſzczania lub do Wrzodow Otwierania.

16. Łyżeczka do Uszu *Cohlear Auriculare* ktorey używać zwykliśmy do napuszczania ran zgniłych oleykiem lub Balsamem iakowym.

17. Sztutczyk do noszenia Kamienia piekielnego, ktorym mamy okazyą częstokroć wypalać brzegi nad rastaiące, albo barzo twarde w ranach zastarzałych albo upartych w leczeniu.

18. Igły dwie z Wostkowanemi nićmi do zszywania ranionych wnętrzno-

trzności, lub też poprzecznych ran powierzchownych.

19. Srubstak do krwie *Tornaculum* służy do zatrzymania krwie płynącey z zranionych żył pulsowych.

Przy tych Narzędziach powinien kazdy Cyrulik mieć Taśmę do ran obwiązywania. Fleytuszki rożney wielkości i kształtu, Także Hubkę Cyrulicką *Agaricum Chirurgorum* do zatrzymywania krwie uchodzącey.

DRUGI PODZIAŁ.

Narzędzia do szczegulnieyszych Cyrulickich Działań służące.

Do Krwie puszczania z rąk lub z nog.

1. Lancet *Lanceola*
2. Szneper *Phlebothomus*

Do Krwie puszczania z Szyi.

1. Lancet.
2. Obciążka do ścisnienia żyły *Compressorium Venæ Jugularis.*

3. Ry-

3. Rynienka do krwie zpuſzczania do naczynia *Sulcus*

Do Baniek ſtawiania i nacinania ran *Pro ſcarificatione.*

1. Nòz proſty do nacinania ran. *Culter rectus*

2. Baniecznik do przecinania ſkory, *Cubus ſcarificatorius*

3. Bańki *Ventosæ*

4. Pompa do wyciągania krwie *Antlia.*

Do czynienia Otworow, czyli Fontanelli *Pro ſaciendo Fonticulo.*

1. Noż do przecięcia ſkury

2. Taśma do przewiązania *Cingulus pro fonticulo*

3. Gałeczka, lub Groch do włożenia w ranę *Globulus pro Fonticulo.*

Do Zawłoki otworzenia *Pro Setaceo*

1. Szczypce do ſkury trzymania *Forceps pro ſetaceo*

2. Igła

2. Jgła szeroka do zawlekania taśiemki *Acus pro Setaceo*

Do Sprycowania gardła *Pro Injectione faucium*

1. Spryca Cynowa, lub Srebrna (a) *Syringa*

2. Szpadel Srebrny do przytrzymania Języka *Spatha argentea pro ore*

Do dania Domowego Lekarstwa *Pro dando Enemate*

1. Spryca do Enemy Cynowa zwyczayna *Syringa Clysmatica Vulgaris*

2. Pęcherz do Enemy *Vesica Clysmatica.*

3. Rurki rożney wielkości *Tubuli variæ magnitudinis.*

4. Rura Z mieszkiem do tytiunowey Enemy. *Machina pro fumo tabaci*

5. Spryca do dania sobie samemu Enemy. Do

(a) Zle czynią, ktorzy używaią sprycy mosiężney, gdyż w tym metalu znayduie się gryszpan zdrowiu ludzkiemu wielce szkodliwy.

Do Szczepienia Ospy *Pro Jnoculatione Variolarum*

1. Lancet *Lanceola*

2. Jgła do ſzczepienia Ospy *Phlebothomus pro inoculatione*

Do poderznięcia Języka przyroſłego *Pro Sectione Frænuli sublingualis*

1. Nozyczki z końcami tępemi *Forfex apicibus obtusis.*

2. Jnſtrument JM. P. Platnera

3. Szpadel w końcu rozdwoiony *Spathula incisa.*

Do przepalania ſkury *Pro Cauterisatione.*

1. Zelaza roznego kſztałtu według potrzeby uczynienia rożnych otworow *Cauteria variæ figuræ*

2. Pochwy rożne według rozności kształtu żelaż namienionych. *Vaginæ Variæ figuræ.*

Do otwierania Wrzodu *Pro Apertura Abſceſsus.*

1. Lan-

1. Lancet mały *Lanceola minor.*

2. Lancet wielki *Lanceola maior*

3. Noż prosty *Culter rectus*

4. Noż wypukły *Culter Convexus*

Do otwierania Wrzodu w Gardle *Pro apertura abscessûs in Faucibus*

1. Lancet czyli oboostrzyk ukryty *Pharyngothomus.*

2. Lancet ukryty sprężysty *Cohlea oris.*

3. Pendzel do smarowania w Gardle *Penicillum faucium.*

Do rozszerzania rany *Pro dilatatione Vulneris.*

1. Noż prosty.

2. Noż krzywy.

3. Noż ukryty. *Culter ocultus.*

4. Nożyczki krzywe *Forfex curvus.*

5. Rurka do utrzymania otwartey rany *Tubulus.*

6. Rynienka tępa *Sulcus obtusus.*

7. Rynienka oſtra *Sulcus acutus*,

8. Narzędzie do uczynienia przeciwtworu *Jnſtrumentum pro contraapertura.*

9. Gąbka woſkowana *Fungus dilatatorius*

Do wyſzukiwania głębokości rany pchniętey *Pro exploratione Vulneris puncti.*

1. Pręcik cięki gięty *Stylus tenuior.*

2. Pręcik grubszy *stylus Craſsior.*

3. Pręcik podwoyny długi *Stylus longus duplex.*

4. Pręcik rogowy *Stylus ex balena,*

5. Spryca, czyli sikawka do ran zwyczayna *Syringa pro vulnere.*

Tey używamy oprocz wyczyſzczania ran, do doświadczania onychże, zwłaſzcza, gdy kilka otworow z ukosa nayduią się w ranie.

Do zszywania ran. *Pro ſutura Vulnerum.*

1. Jgieł 6. Krzywych więkſzych *Acus 6. Curvæ Magnæ*

1. Jgieł

2. Jgieł 6. krzywych mnieyſzych *Acus 6. curvæ minores.*

Do wyimowania kuli, lub czego innego z ran *Pro eximendo, globo aut alio Corpore ex vulnere.*

1. Kurciążki proſte *Forceps recta*

2. Kurciążki krzywe *Forceps curva*

3. Kurciążki trzyżębate *Forceps tridentata,*

4. Łyzka do wyimowania kul *Cohlear.*

5. Swider do kul wyświdrowania *Terebra pro glandibus plumbeis.*

Do wyrzynania głębokiey twardości wrzodowey *Pro Enucleatione Tumoris.*

1. Noż zwyczayny do ran.

2. Rynienka tępa *Sulcus apice obtuso.*

3. Rynienka oſtra *Sulcus apice acuto*

4. Haczek *Hamulus.*

5. Szczypciążki do wyciągania cząſtek pozoſtałych *Volſella.*

Do

Do ściskania żyły biiącey *Pro Compressione arteriæ.*

1. Obciążka powszechna *Tornaculum Vulgare.*

2. Srubstak Angielski *Tornaculum Anglicanum.*

3. Srubstak według wynalazku J. P. Petita.

4. Obciążka do łokciowey żyły, *Tornaculum pro læsione arteriæ radialis.*

Do związywania żył biiących *Pro Ligatura Arteriarum.*

1. Igieł 6. krzywych większych

2. Igieł 6. mnieyszych.

3. Igła do Arteryi między - żebrney *Acus pro arteria inter-Costali.*

4. Pręcik z haczykiem do Arteryi między - żebrney trzymania *Detrusorium Arteriæ inter - Costalis.*

7. Igła wielka krzywa *Acus Aneurysmatica.*

Do ściskania rozdętey albo rozprężoney żyły biiącey *Pro Compressione Aneurismatum.*

1. Sci-

1. Sciſkacz ſtalowy ſprężyſty. *Compreſſorium Chalibeatum.*

2. Sciſkacz z korku wydrążonego. *Compreſſorium ex ſubere excavato.*

Do Operacyi ranioney żyły biiącey *Pro Operatione Aneuriſmatum.*

1. Noż proſty do rozerznięcia ſkury.

2. Rynienka oſtra,

3. Rynienka tępa.

4. Igieł dwie krzywych z trzema nićmi woſkowanemi.

5. Szczypciążki większe.

6. Szczypciążki mnieyſze.

7, Haczek Dwoiaki dla podnoſzenia Arterii przy związaniu.

Do przerznięcia ſkury na Czaſce *Pro denudatione Cranii*

1. Brzytew do obgolenia Włosow *na Czascę.*

2. Noż proſty do przerznięcia ſkory.

3. Szpa-

3. Szpadel Myrtowy do oddzierania ſkòry od Czaszki.

Do Swidrowania Głowy *Pro Trepanatione.*

1. Trepan czyli Swider z koroną do świdrowania Czaszki *Trepanum cum Corona.*

2. Trepan, czyli Swider ſpiczaſty małą dziurę czyniący. *Trepanum perforativum.*

3. Kluczyk do wyimowania świderka ſpiczaſtego z korony Trepanu *Clavis pro piramide trepani.*

4. Podważka koſtki wyświdrowaney w Głowie *Elevatorium.*

5. Szczypce do wyimowania koſtki wyświdrowaney *Forceps pro eximendo Orbiculo Oſsis.*

6. Swiderek mały czyli Tirbuſzon do wyimowania teyże koſtki.

7. Piorko iak do Zębow. Tym się wydłubuią trzaseczki kości, z tego mieyſca, gdzie się świdruie Czaszka *Dentiſcalpium.*

1. Szczo-

8. Szczoteczka z ſzerści do obmiatania korony Trepanu z trzaseczek przylepłych *Scopula ſetacea*..

9. Noż na końcu maiący mały talerzyk, do ogładzenia kości świdrowaney *Culter lencticularis*.

10. Przycifkacz Błonki mozgowey do łatwieyſzego wytaczania ſzkodliwey materyi *Depreſsorium Duræ Matris* .

11. Szczypce rznące z końcami do przecięcia Błonki Mozgowey *Forceps Sciſſoria cum apicibus ſemilunaribus*, lub Lancet.

Do w klęſſey Czaszki podnoszenia *Pro Elevatione Cranij*.

1. Pompa *Antlia*

2. Podważka ordynaryina kości *Elevatorium Vulgare*.

3. Podważka według wynalazku J. P. Petyta.

Do wyprowadzenia i wyięcia zgniłey kości z Ciała *Pro Extirpanda Carie*.

1. Jgła czyli raczey Szydło do wiercenia zepsutey kości. *Acus punctoria, seu subula*.

2. Trepan, czyli Swiderek śpiczasty do świdrowania kości. *Trepanum perforativum*.

3. Trepan, czyli Swider trzaski skrobaiący *Trepanum exfoliativum*.

4. Skrobaczki roznego kształtu do zeskrobania nadpruchniałey kości. *Raspatorium*.

5. Raszpel do zraszplowania kości zepsutey *Lima*.

6. Obcęgi do obrzynania nadpruchniałey kości *Forceps scissoria*.

7. Piłka krzywa do odpiłowania onychże *Serula Curva*.

8. Dłoto ordynaryine ostre *Cuneus*.

9. Dłoto żłobkowate *Cuneus excavatus*.

10. Młotek.

Do wykorzenienia Polypu z Nosa *Pro extirpatione Polipi nasalis*.

1. Szczy-

1. Szczypce do Polipu proste *Forceps recta pro polypo.*

2. Szczypce do Polipu krzywe *Forceps pro polypo curva.*

3. Szczypce zębate do Polipu starcia. *Forceps dentata ad Conterendum polypum.*

4. Szczypce ostre do wyrznęcia Polipu. *Forceps scissoria ad abscindendum polypum.*

5. Noż połmiesięcznego kształtu *Culter Lenticularis.*

6. Noż ukryty. *Culter occultus.*

7. Zelazo do palenia polipu *Cauterium pro Polypo.*

8. Rurka do Polipu w nosie *Cannulla pro ligando Plypo nasi.*

9. Rurka do Polipu Macicy *Cannula pro ligando Polypo Uterino.*

10. Drot Srebrny do związania Polypu. Ten powinien się w przod w ogniu odmiękczyć, ażeby się pod czas operacyi nie złamał.

Do Ucinania Języczka zgniłego. *Pro amputatione Uvulæ*

1. Noż ukryty do odcięcia Języczka. *Instrumentum pro amputatione Uvulæ.*

2. Instrument do związania Języczka. *Instrumentum pro liganda Uvula & tonsilla.*

3. Nożyczki do odstrzyżenia Języczka *Forfex pro abscindenda Uvula*

Do Spoienia rozciętey Wargi *Pro operatione Labij Leporini*

1. Nożyczki do odcinania nadrosłey nierowności rany *Forfex pro labio leporino.*

2. Szcypce ostre do odcięcia Kostki z rany wysadzoney *Forceps scissoria pro decerpenda eminentia ossea.*

3. Táśma ranę łącząca nićmi na krzyż siebie idącemi *Fascia uniens cum filis Cruciatim decussatis.*

4. Igły trzy z nicią *Acus 3. pro labio Leporino.*

Do

Do wyimowania czego zawięzłego w Gardłe *Pro eximendo Corpore hæterogeneo ex cavo faucium*

1. Szczypce połmiesiecznego Kſztałtu do wyimowania z Gardła częśći uwiązłych *Forceps Semicircularis pro faucibus*

2. Pręt rogowy do w trącania w Zołądek ſłużący *Detruſorium ex balena*

3. Pręt Drutowy do wyciągania ſłużący J. P. Petyta.

4. Jnſtrument. J. P. *Veneliana.*

Do rznięcia Krztonia, czyli oddechowego Kanału *Pro Tracheotomia*

1. Noż proſty do przerzynania ſkory.

2. Noż Mosiężny do rozrzynania Chrząſtek *Culter bipennis*

3. Rorka ſrebrna.przez ktorą ułatwia się oddech *Cannula argentea Laryngea.*

4. Rynienka do proſtowania w rznięciu Noża.

5. Haczek *Hamulus.*

6. Troy-

6. Troygran, czyli Igła troygraniasta ukryta w rurce, *Acus triquetra Cannulata Laringea*

Do rznięcia Gardziela, czyli pokarmowego Kanału *Pro Oesophagotomia*

1. Noż Prosty.

2. Rynienka do prostowania noża.

3. Haczek tępy do trzymania.

Do Wytaczania zebraney ropy z Piersi *Pro Paracenthesi Thoracis*

1. Noż Wypukły do skory przerznięcia

2. Noż ostro-kończaty do przerznięcia Muszkułow między - Zebrnych, *Culter Acutus*.

3. Noż głowiasty maiący guźik na Końcu *Culter capitatus*,

4. Spryca Srebrna według wynalazku J, P. Lebera do wysysania, czyli wyciągnienia ropy. *Syringa pectoralis Cel: Leberi.*

5. Igła krzywa do Zawierania Zyły biiacey Między - Zebrney *Acus pro Arteria intercostali.*

Do

Do rznięcia Piersi zkancerowanych *Pro Amputatione Mammæ.*

1. Noże dwa do odrzynania Piersi.

2. Haczek do trzymania.

3. Hubka do krwie uchodzącey zastanowienia.

Do ściągania Mleka z piersi *Pro extractione Lactis ex mammis.*

1. Pompa Według wynalazku J. P. Steyna. *Antlia mammaria Cell: Stein*

Do wytaczania Wody puchlinney z Brzucha *Pro Paracenthesi Abdominis.*

1. Troygran ordynaryiny *Acus triquetra Vulgaris.*

2. Troygran z rynienką do przekłucia brzucha i dania łatwieyſzego wyścia materyi *Acus triquetra cum cannula inciſa.*

3. Rurka oddalaiąca ſadło, ieżeliby zatykało otwor *Reductor omenti.*

4. Zatykadełko rorki *Obturator Cannulæ.*

5. Pas

5. Pas Brzuch ściskaiący *Cingulus Abdominalis*.

Do zaszywania ran Zołądka *Pro Gastroraphia*.

1. Jgieł 6. wielkich krzywych *Acus Magnæ curvæ*.

2. Wałek czyli pioro grube do przyłożenia rany.

Do Zaszywania ki.zek *Pro enteroraphia*.

1. Jgieł trzy krzywych cięnkich

2. Nici 3. roźnego koloru

3. Rura z kart zrobiona do w sadzenia w kiszkę ranioną. *Tubus ex Charta lusoria*.

Do leczenia rznięciem Kiły *Pro Herniotomia*.

1. Noż prosty.

2. Noż krzywy.

3. Noż z kulką na końcu. *Culter Capitatus*.

4. Noż Ukryty.

5. Ry-

5. Rynienka tępa.

6. Rynienka ostra.

Do rznięcia Cezara *Pro ſectione Cæſarea.* (a)

1. Noż wypukłego oſtrza *Culter Convexus.*

2. Noż proſty *Culter rectus.*

3. Noż ſkrzywiony *Culter recurvatus.*

4. Rynienka ſzeroka dla beſpieczniey ſzego wprowadzenia we wnętrzności *Sulcus latus.*

5. Nożyczki krzywe *Forſex curvus.*

Do wytaczania wody lub inney materyi z Moſzen. *Pro Paracenthesi Scroti.*

1. Troygran mały, czyli raczey Igła trzygraniaſta z Rurką *Acus triquetra parva,*

Do

(a) Nazwiſko tey operacyi ieſt dawne, Pliniusz w Księdze 7. Hiſtoryi naturalney, gdzie piſze o płodności, poczęciu, i porodzeniu, tak wſpomina o niey: *Auſpicatius enecta Parente gignuntur: Sicut Scipio Africanus prior natus, primusq; Cæsarum a Cæso Matris utero dictus; qua de Causa & cæsones appellati.*

Do Zawłoki Moſzen *Pro Setaceo Scroti.*

1. Igła z rurką według wynalazku JM. P. Potta. *Acus cannulata pro setaceo.*

Do ucięcia korzenia zarażonego *Pro amputatione Membri virilis.*

1. Noż prosty.

2. Rurka z uſzkami do wetknięcia w kanał korzenia *Cannula argentea cum ansis.*

Do Pompowania Uryny *Pro Catheteriſmo Vesicæ Urinariæ.*

1. Cathetery czyli Rurki ſrebrne rozney gruboſci *Catheteres variæ Craſsitiei.*

2. Catheter, czyli rurka giętka *Catheter flexilis.*

3. Rurka dla Dzieci *Catheter pro Infante.*

4. Rurka Kobiecia do pompowania uryny *Catheter Muliebris.*

5. Swie-

5. Swieczki rożney wielkości, do goienia ran w kanale korzenia *Candelæ variæ*.

6. Swieczki, czyli raczey rurki wydrążone dla w prowadzenia tamże lekarstwa przyzwoitego *Candelæ cavæ*.

Na niezatrzymanie moczu *Pro Incontinentia Urinæ*.

1. Zasczepka do ściśnienia kanału korzenia *Machina pro incontinentia Urinæ in Viris Compressorium penis*.

Do Nasprycowania Macherzyny. *Pro Iniectionæ Vesicæ Urinariæ*.

1. Sikawka, czyli spryca do nasprycowania Macherzyny. *Siryngæ pro iniectione Vesicæ*.

2. Rurka, czyli Catheter ze Srubą. *Catheter cum Cochlea*.

3. Zasczepka do ściśnienia kanału korzenia w zwyż namienioną *Compressorium penis*.

Do przerźnięcia Obrzezku i kanału korzenia *Pro Dilatatione præputij & urethræ*

1. Noż ſpiczaſty *Culter acutus.*

2. Rynienka *Sulcus.*

3. Noż według wynalazku JM. P. Petyta *Culter Petytianus pro Phymosi.*

4. Jnſtrumenta do rorznięcia kanału korzenia zroſłego *Jnſtrumentum pro apertura urethræ concretæ.*

Do wyrzynania kamienia z Macherzyny *Pro Lythotomia.*

1. Catheterow ze sześć rynwiaſtych zelaznych do proſtowania w rznięciu Noza 6. *Catheri ſulcati variæ figuræ.*

2. Nożow dwa właściwych do rznięcia kamienia. *Lithotomi variæ figuræ.*

3. Złobkow dwa zelażnych, po ktorych wprowadzaią się ſzczypce do wyięcia kamienia *Conductores varij.*

4. Noż ukryty do kamienia *Lithotomus ocultus.*

5. Szczypcow dwoie proſtych, mnieyſze i większe *Forcipes rectæ* 2.

6. Szczypcow dwoie krzywych, mniey-

mnieyſze i większe *Forcipes curvæ.*

7. Szczypcow dwoie zębatych do kruszenia kamienia. *Forcipes. 2. dentatæ*

8. Łyżka w trzonku z guzikiem do wyimowania i doświadczania kamienia *Jnſtrumentum Cochleonodosum.*

9. Jgła do wiązania arteryi ranioney *Acus pro liganda arteria.*

Do wyrzynania kamienia z Macherzyny Kobiecey.

1. Oprocz narzędzia wzwyż namienionego; Noż krzywy z końcem tępoguzikowatym

2. Noż do kamienia dubeltowy *Culter 1. Lithotomus duplex.*

3. Catheter czyli Rorka z Rynienką *Catheter ſulcatus.*

4. Przeſtrzeniacz kanału urynnego, *Dilatatorium urethræ Muliebris.*

Do rozrzynania kiszki proſtey z okazyi Fiſtuły, albo Wrzodu. *Pro Fiſtula Ani.*

1. Zwierſciadło tylne dla rozwar-

cia

cia orworu tylnego *Speculum Ani.*

2. Noż wzwyż wspomniony JM. P. Pott. *Culter curvus obtusus Cell: Pott.*

3. Noż z długim nosem srebrnym J. P. Mayera.

4. Nożyczki J. P. Szarpa.

5. Złobek drewniany, lub żelazny do wprowadzenia beśpiecznieyszego Nożyczek w kiszkę *Conductor ani.*

6. Jgła długa Srebrna giętka,

7. Jnstrumenta J. P. Brambilli, JM. Rettera, i J. P. Runga.

Do urzynania, rąk lub nog *Pro amputatione artuum.*

1. Nozow dwa nakształt sierpow zagiętych *Cultri falcati maiores.*

2. Noż prosty obosieczny mnieyszy do oberznięcia reszty Ciała około kości pozostałey. *Culter rectus bipennis.*

3. Szczypczyki do wyciągania i trzymania Arteryi zaszywaiąc onę *Forceps pro attrahenda Arteria.*

4, Pił-

4. Piłka większa i mnieyſya do kośći piłowania *Serra major & minor.*

5. Szczypce oſtre do ucinania ułomkow kości pozoſtałych *Forceps ſciſsoria magna.*

6. Obciążka, albo ſrubſztak do zatrzymania krwie *Tornaculum.*

7. Sztuciec z roznemi Jgłami do zaſzywania. Arteryi *Capsa cum acubus.*

Do odeymowania ręki przy ſamey Barcę *Pro Excisione Articuli.*

1. Noż proſty wielki.

2. Noż krzywy.

3. Jgła oſobliwſza do zaſzywania Arteryi

Narzędzia Do Zębow wyrywania *Pro evulsione Dentium.*

1. Klucz poprawiony Angielſki *Clavis Anglicana.*

2. Pelikan wieloraki *Pelicanus.*

3. Kle-

3. Kleſzcze do Zębow proſte. *Forceps Dentoria simplex.*

4. Kleſzcze do zębów ſkładane *Forceps Dentoria Composita* Ueberwurf.

5. Kruczy - nos do wyciągania korzeni Zęba pozoſtałych.

6. Pręt do wypychania korzeni Zębow.

Do czyſzczenia zębow *Pro depuratione dentium*

1. Sztuciec z 10. inſtrumentami *Capſa cum 10. inſtrumentis dentifricis.*

Do przypalania zębow y lutowania *Pro Cauteriſatione dentium, & Plumbo impletione.*

1. Liyka do beſpiecznego wprowadzenia rozpalonych żelaz do zęba *Infundibulum pro dentibus.*

2. Zelazka rożnego Kſztałtu do palenia *Cauteria varia.*

3. Igła do palenia *Acus pro cauteriſatione*

4. Zelazka rożnego kſztałtu do zatykania ołowiem *Inſtrumenta varia pro impletione dentis Plumbo.* NA-

Narzędzia Do Katarakty, gdy się Humor Krzyſztałowy na doł po niżey zrzenicę popycha *Pro depreſſione Cataractæ.*

1. Jgły rożne *Acus variæ pro Cataracta.*

2. Jgła z guzikiem *Acus nodosa a la boutonier.*

Narzędzia Do Katarakty, gby się Humor Krzyſztałowy wyimuie w teyże Operacyi *Pro extractione Cataractæ.*

1. Nożyki dwa Jm. P. Rychtera *Cultelli oculares Cell: Rychteri:*

2. Nożyk JmP: Henkela.

3. Nożyk ukryty *Ciſtotom.*

4. Łyżeczka do wyimowania Humoru krzyſztałowego *Cochlear oculare.*

5. Szczypciążki Złote *Volsella ocularis.*

6. Nożyczki dwoie J.P. Dawiela *Forfices oculares.*

7. Trzymadło do Powiek pod czas operacyi *Tenaculum Palpebrarum.*

Narzędzia do Fiftuły Płaczliwey. *Pro Fistula Lacrimali.*

1. Pręciki dwa naysubtelnieſze Srebrne *Styli oculares* 2.

2. Pręcik Srebrny do Zawłoki powiek *Stylus pro Setaceo.*

3. Spryca, czyli Sikawka J. P. Anela do ſzprycowania kanalikow, przez ktore łzy odchodzą *Syringa Aneliana.*

4. Pręcik Zelazny do przebicia kanału łzowego.

5. Rurki Złote do utrzymania otworu uczynionego. *Cannulæ aureæ.*

6. Liiek do Dziureczek łzowych *Infundibulum pro punctis lacrimalibus.*

7. Scifkacz Worka łzowego. *Compressorium Sacci Lacrimalis.*

8. Miednica do przemywania oka *Pelvis pro balneatione Oculi.*

Do wyrznięcia zkancerowanego Oka, *Pro excisione Bulbi Cancrosi.*

1. Noż. 2. Noż

2. Szczypciążki.

4. Nożyczki.

5. Oko ſztuczne do wprawienia *Oculus artificialis*.

Do Sztuki Połogowania Narzędzia *Pro Arte Obſtetricia*.

1. Pręt rogowy z Tasiemką do zadziergnienia nozki Dziecięcia, dla łatwieyſzego obrotu i wyciągnienia *Stylus ex balena*.

2. Podważka J. Roonhuisona do podważenia zawięzłego Dziecięcia w kroku *Vectis Roonhuisianus*.

3. Szczypce J. P. Lewreta, *Forceps Levretiana*.

4. Hak oſtry poiedynczy, albo dubeltowy. *Uncus acutus*.

5. Hak tępy *Uncus obtuſus*.

6. Sczczypce do wyciągania kości Czaſzki

7. Nozyczki J. P. Binga dziurawiące Głowe Dziecięcia *Perforatorium Bingij*.

8. Nożyce J. P. Smellego, albo J. P. Lewreta *Perforatorium Smellij, v. Levretij.*

9. Noż połmiesięczny do rozbierania.

10. Zwierściadło Maciczne *Speculum uteri.*

11. Spryca, czyli Sikawka Maciczna. *Syringa uteri.*

12. Podstawki Maciczne roznego kształtu *Pessaria variæ figuræ.*

13. Nożyczki do Urzynania pępowiny. *Forfex pro funiculo umbilicali.*

14. Igła, czyli Troygran do wypuszczenia puchlinney wody z Dziecięcia *Acus triquetra pro paracenthesi Fœtûs.*

15. Stolec do rodzenia J. P. Steina; albo J. P. Deventera i Rozmiar Miednicy Kobiciey. *Sella obstetricia & Pelvimetrum Cell: Stein.*

Machiny Cerulickie rozne *Machinæ Chyrurgicæ Variæ.*

1. Stoł do roznych działania Ceruli-

rulickich. *Sella artificialis pro Operationibus*

2. Stoł do Kamienia rznięcia *Tabula pro Lythotomia.*

3. Łozko sztuczne dla słabych *Lectus artificialis pro ægrotis.*

4. Narzędzie na leczenie złamaney Nogi, uda, *Machina pro fracturis Pedis, Fœmoris, Glossocomium.*

5. Narzędzie dla koszlawych, *Machina pro Valgis.*

6. Wanna sucha *Balneum Vaporis.*

7. Do skrapiania Szalonych. *Machina pro Embroche.*

8. Narzędzie do naciągania Nog, lub rąk zwichnionych. *Polyspatus.*

9. Narzędzie zę śrubą do naciągania ręki.

10. Ręce, lub nogi sztuczne do przyprawiania po upiłowaniu onychże.

TRZE-

TRZECI PODZIAŁ.

Narzędzia do rozczłąkowania Trupa służące.

1. Brzytew do obgolenia Włosow.

2. Dwa wielkie Noże do Kości, lub chrząstek rozrzynania 2. *Scalpella magna.*

3. Nożow 4. mnieyszych do miętkich Części *Scalpella parva* 3.

4. Nożyczki proste do skory przerzynania i innych Części miętkich.

5. Nożyczki krzywe do wyrzynania części z głębszych mieysc.

6. Szczypciążkow 3. do trzymania miętkich Części.

7. Kruczkow poiedynczych 2. *Hamuli simplices.*

8. Kruczkow podwoynych 4. do trzymania. *Hamuli duplices.*

9. Rurka większa z zakrętką do nadymania wnętrzności. *Tubus major cum epistomio.*

10. Rurka

10. Rurka mała z innemi trzema rureczkami ſubtelnemi.

11. Pręcikow bardzo ciękich 4. do przepychania ſubtelnieyszych kanalikow *Specilla* 4.

12. Rynienek dwie tępa i oſtra *Sulci.* 2.

13. Piłka do piłowania kości Głowy *Serra arcuata cum* 2. *laminis.*

14. Dłoto do czaſzki rozdeymowania. *Cuneus*.

15. Jgieł kilka proſtych do zaſzywania Wnętrzności.

16. Jgieł kilka do zaszywania całego Ciała,

17. Noż oſobliwſzy do Mozgu rozbierania. *Cultor ad ſecandum cerebrum.*

18. Dłota dwa wielkie *Cavatoria duo.*

19, Młotek.

20. Piłka ze ſzrubami. *Serra verſatilis.*

21 Raszple rozne, *Limæ variæ.*

22. Spryca, czyli Sikawka większa iedna. *Syringa pro injectione major.*

23. Spryc mnieyszych dwie.

24. Stoł ruchomy do Rozczłonkowania *Tabula Anatomica Versatilis.*

25. Srubsztak i inne narzędzia do rozbierania i bielenia kości. *Tenaculum torculare- & alia instrumenta ad solvenda Osa Cranij.*

Oprocz tych Jnstrumentow są inne, ktorych w szczegulnieyszych tylko zażywamy przypadkach, i w ten czas dopiero albo o sporzedzenie nowych, zdatnych na pewne okoliczności staramy się, albo odmieniamy kształt według potrzeby tym, ktore pogotowiu mamy.

Nic tu nie wspominam o roznych sposobach zawiiania ran, czyli o wielorakich gatunkach nawiązek *les bandages*, lubo wiem, iak wiele zależy na tym dobremu Cerulikowi, aby opatrzywszy

rane

ranę umiał przyzwoicie onęż zawinąć; a iako są rozne części Ciała Ludzkiego, rozne przypadki, wywinienie, lub złamanie kości, tak rożny być musi ſposob zawiiania ich, rozny gatunek nawiązek, rozny kształt plaſtrow, i tam daley.

Lecz trudno było w krotkim czasie wszyſtkiego dokazać, chętnie dla dobra powſzechnego dla pozytku uczących się *Chyrurgij* podeymę tę pracę, wydam opisanie wszyſtkich nawiązek i innych rzeczy potrzebnych do ran opatrywania, z ſzczegulnym kazdego wyobrażeniem, aby Czytelnik maiąc wizerunki przed oczyma, łatwiey mogł poznać kształt ich, i domyslił się ſposobu, ktorym zazywane być maią. A że sztychowanie tych wizerunkow długiego potrzebuie czasu i zdatnego Rzemieſtnika, prętkięgo wykonania tego dzieła obiecywać nie mogę.

THESES

1.

Sanguis per Pulmones celerius movetur, quam per reliquum Corpus.

2.

Propulsio Chili per vasa Lactea non sola vi bibula horum vasorum; ſed etiam motu periſtaltico, & preſsione præli abdominalis perficitur.

3.

Calor Animalis Cauſam ſaltem præcipuam agnoſcit attritum humorum ad Vasa, & inter se.

4.

Fætum non tantum per funiculum umbilicalem, ſed etiam per os & poros cutis nutriri poſse.

5.

Jn Menſium ſuppreſsione neq; ſemper, neq eodem loco vena ſecanda eſt.

6.

Jdem remedium aliàs menſes promovet, aliàs eosdem cohibet.

7.

A primarum viarum affectione ferè omne genus sympromatum oboriri poteſt.

8.

Medicamenta raborantia certis in casibus evadunt ſolventia.

9.

Ut vero in Malignis Cortex, ita in Gaſtricis ſolventia incidentia, ſalina plurimos ſervant, & nunquam nocent.

10.

Evacuantia Medicamenta augent affluxum humorum ad ſecernens Organon, & inde ipſam ſecretionem, minori tamen dosi data evadunt valida reſolventia.

11.

Camphora etsi vires calefacientes habeat, aliquando tamen refrigerium conciliat

12.

Jn Cataracta extractio Lentis eſt præferenda depreſsioni.